

ODAM SAVDOSIGA QARSHI KURASHISHNING XALQARO VA MILLIY YONDASHUVLAR

Isroilov Ismoil Umidbek o'g'li

*„Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti“ Xalqaro huquq fakulteti 1-
bosqich talabasi*

Annotatsiya

O'zbekcha: Ushbu maqolada odam savdosiga qarshi kurashning xalqaro va milliy yondashuvlari tahlil qilinadi. Xalqaro me'yorlar, milliy qonunchilikdagi muammolar va dolzarb masalalar yoritilgan.

English: This article examines international and national approaches to combating human trafficking. It highlights international standards, challenges in national legislation, and urgent issues in addressing this crime.

Русский: В данной статье рассматриваются международные и национальные подходы к борьбе с торговлей людьми. Освещены международные нормы, проблемы национального законодательства и актуальные вопросы.

Kirish

Odam savdosi bugungi kunda global darajadagi eng jiddiy muammolardan biri hisoblanadi. Ushbu jinoyat inson huquqlariga tahdid solib, jabrlanuvchilarni ekspluatatsiya qilish orqali ularga jismoniy va ruhiy zarar yetkazadi. Xalqaro hamjamiyat va milliy hukumatlar odam savdosiga qarshi kurashish uchun kompleks yondashuvlar ishlab chiqmoqda. Ushbu maqolada odam savdosiga qarshi xalqaro va milliy darajadagi huquqiy choralar tahlil qilinadi, mavjud muammolar va ularni hal etish yo'llari yoritiladi.

Odam savdosining mohiyati va ko'rinishlari

Odam savdosi — bu majburlash, aldamchilik yoki zo'ravonlik orqali insonlarni ekspluatatsiya qilishga yo'naltirilgan faoliyatdir. Ushbu jinoyat quyidagi asosiy ko'rinishlarga ega:

Jinsiy ekspluatatsiya: Ayollar va bolalarning jinsiy ekspluatatsiyaga jalb qilinishi.

Mehnat ekspluatatsiyasi: Noqonuniy sharoitlarda mehnatga majburlash.

Organ savdosi: Jabrlanuvchilarning tanasidan organlarni noqonuniy olib sotish.

Bolalar savdosi: Bolalarni mehnat yoki jinoyatlarda foydalanish uchun sotish.

Xalqaro mehnat tashkiloti (ILO) ma'lumotlariga ko'ra, dunyo bo'ylab 25 milliondan ortiq odam zamonaviy qullikning turli shakllariga jalb qilingan

Xalqaro yondashuvlar

Xalqaro hamjamiyat odam savdosiga qarshi kurashda bir qator me'yoriy hujjatlarni qabul qilgan.

BMTning odam savdosi bo'yicha Palermodagi protokoli (2000): Ushbu protokol odam savdosini oldini olish, jabrlanuvchilarni himoya qilish va javobgarlikni kuchaytirishga qaratilgan .

Ishlash va majburiy mehnatga qarshi ILO konvensiyalari: 1930 yilgi Majburiy mehnat to'g'risidagi №29-konvensiya va 1957 yilgi №105-konvensiyalar odam savdosining iqtisodiy asoslarini yo'q qilishga qaratilgan .

Evropa kengashining odam savdosi bo'yicha konvensiyasi (2005): Ushbu hujjat odam savdosiga qarshi inson huquqlariga asoslangan yondashuvni taklif etadi.

Xalqaro hamkorlikning kuchaytirilishi, jumladan, transmilliy jinoyatchilikka qarshi kurashish bo'yicha axborot almashish va qo'shma tadbirlar o'tkazish muhim ahamiyatga ega.

Milliy yondashuvlar

Ko'plab davlatlar odam savdosiga qarshi milliy qonunchilikni kuchaytirgan va maxsus choralar ko'rmoqda.

Qonunchilikning takomillashuvi: Ayrim davlatlar odam savdosini jinoyat sifatida belgilovchi qonunlarni qabul qildi. Masalan, O'zbekiston Respublikasida odam savdosiga qarshi kurashish bo'yicha maxsus qonunlar qabul qilingan.

Jabrlanuvchilarni himoya qilish: Jabrlanuvchilarga yuridik va psixologik yordam ko'rsatish, ularni jamiyatga qayta integratsiya qilish choralari ko'rilmogda.

Xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik: Davlatlar xalqaro tashkilotlar bilan birgalikda treninglar, axborot kampaniyalari va monitoring tadbirlarini o'tkazmoqda.

Amaldagi muammolar va ularni hal etish yo'llari

Odam savdosiga qarshi kurashda bir qator muammolar mavjud:

Qonunchilikdagi farqlar: Ayrim davlatlarda odam savdosini jinoyat sifatida belgilovchi qonunlar yetarli emas.

Huquqni qo'llashdagi zaiflik: Jabrlanuvchilarning huquqlarini ta'minlash uchun samarali mexanizmlarning yetishmasligi.

Moliyaviy va texnik resurslarning cheklanganligi: Odam savdosiga qarshi kurash choralari uchun zarur bo'lgan mablag' va texnologiyalar yetarli emas.

Muammolarni hal etish uchun quyidagi chora-tadbirlar taklif etiladi:

1. Milliy qonunchilikni xalqaro standartlarga moslashtirish.

2. Huquqni qo'llash organlarini malakasini oshirish va texnik resurslar bilan ta'minlash.

3. Xalqaro hamkorlikni kuchaytirish va axborot almashish tizimini yaxshilash.

Xulosa: Odam savdosiga qarshi kurashda xalqaro va milliy yondashuvlarni uyg'unlashtirish muhim ahamiyatga ega. Jinoyatchilikning transmilliy xarakterini hisobga olgan holda, davlatlararo hamkorlikni kuchaytirish va jabrlanuvchilarni himoya qilish uchun samarali mexanizmlar ishlab chiqish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. International Labour Organization. (2021). Global Estimates of Modern Slavery: Forced Labour and Forced Marriage.

2. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2000). Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children.

3. Gallagher, A. T. (2010). The International Law of Human Trafficking. Cambridge University Press.

4. Human Rights Watch. (2019). Trafficking in Persons Report.

5. Bales, K. (2004). Disposable People: New Slavery in the Global Economy. University of California Press.

6. ILO. (1930). Forced Labour Convention, No. 29.

7. United Nations. (1948). Universal Declaration of Human Rights.